

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Янислав Илиев Илиев, д-р

Лесотехнически университет- София, Факултет ветеринарна медицина

Относно дисертационен труд на тема: „Езикът на кучето в звукограми при различни поведенчески реакции”.

Автор на дисертационния труд: ас. Павлина Илиева Христова - докторант на самостоятелна подготовка, за присъждане на образователната и научна степен “Доктор” в професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина, научната специалност “Физиология на животните и човека”, към катедра „Анатомия, физиология и животновъдни науки” във ФВМ.

1. Кратко представяне за кандидата: Ас. Павлина Илиева Христова завършва висшето си образование в Лесотехнически университет, Факултет ветеринарна медицина през 2019 г. и получава образователно-квалификационна степен “магистър-ветеринарен лекар” по специалността Ветеринарна медицина. През м. Февруари 2020 г. след успешно издържан конкурс е назначена за асистент в катедра “Анатомия, физиология и животновъдни науки” при Факултет ветеринарна медицина, Лесотехнически университет, гр. София.

По време на преподавателския си стаж в катедрата, ас. Павлина Христова изпълнява служебните си задължения в следните направления – образователно и научно. Тя участва активно в организацията и провеждането на практическите учебни занятия на български и английски език със студенти 2-ри курс, при Факултета по ветеринарна медицина. Научно-изследователската работа е насочена в областта на Физиология и Етология на животните и по-конкретно се свежда до проучвания в областта на биоакустичния анализ на животински комуникационни сигнали. Изследвани са последователно звуковите сигнали при кучета, разделени по физиологичните характеристики – пол, възраст, порода и в зависимост от проявените поведенчески реакции – игрово, агонистично, хранително и поведение при тревога. За разчитане, представяне и анализ на звукограмите при кучета използва различни методики за декодиране езика на животните.

Научната дейност на ас. Павлина Христова е реализирана с публикации в наши научни издания, които са индексирани и реферирани в световно известни бази данни с научна информация- Web of Science. Тя е представила доказателства за активно участие и в национални и международни конференции, където е презентирала своите научни

достижения. Участва и в научен проект, свързан с проучване антиоксидантното действие на растителни екстракти върху качеството на семенния материал при с.с. животни.

Едновременно с рутинната си преподавателска дейност, ас. Павлина Христова работи усилено за повишаване на своята професионална квалификация и лична компетентност. Тя ползва писмено и говоримо английски език ниво B2. Притежава много добро владение на Microsoft Office продукти, обработка на документи, образи и графични техники за работа с програма за графичен анализ на звуци. Притежава отлични комуникативни умения - умения за работа в екип и самостоятелна работа, умение да изслушва при контактът със студентите по време на провеждането на лабораторните занятия с тях.

2. Актуалност и значимост на проблема на дисертационния труд.

Дисертационният труд на ас. Павлина Христова е посветен на актуален научен проблем, тясно свързан с изследване на биоакустичния анализ на животински комуникационни сигнали, което е показател за растящия интерес по тази тема и е предназначен да разгледа подробно темата и да даде още светлина в тази сфера на науката. Както посочва докторанта познаването и правилното анализиране на кучешкия лай, ще подобри подхода на ветеринарните специалисти в работата им с този вид животни, ще подпомогне за по-добра ориентация на лекаря в диагностичната и лечебна работа с тях, както и при решаване на възникнали негативни поведенчески реакции. Това ще даде възможност за по-пълноценен контакт между човека и този близък, в социално отношение до нас вид животни. Така също ще улесни и процеса на дресировка и ще съдейства за по-успешното и бързо приучаване на животните, и включването им в различни социални дейности и потребности от човешкия бит.

3. Структура на дисертационния труд.

Представеният дисертационен труд отразява напълно и точно резултатите от проведените изследвания. Структурата на дисертацията отговаря на възприетите изисквания за тази категория научни трудове и е представена на издържан литературен и професионален език и стил. Текстът е написан на 150 страници и съдържа основните раздели, които по обем са в равномерно съотношение. Изследванията са онагледени с 72 фигури и 9 таблици, които са с много добро качество. Уводът е представен под формата на кратка анотация, третираща актуалността и необходимостта от предприетите изследвания.

4. Литературна осведоменост.

Литературният обзор е задълбочен, многостранен и богат на информация. Той отразява широката осведоменост на докторанта в различните аспекти на проблема и творческата интерпретация на литературните данни, което показва критичен подход към съществуващата информация и му придава аналитичен характер. В края на обзора е

направено целенасочено обобщение за ролята на методите за декодиране на комуникационни сигнали, които понастоящем се използват и за изучаване на животински сигнали, като са посочени предимствата на кодирането и модулацията. В този си вид структурата на литературния обзор е в пълно съответствие с научния проблем.

5. Цел и задачи на изследването.

Целта на научното изследване е формулирана ясно и разбираемо и е в съответствие със заглавието на дисертационния труд – да се даде основа и се отговори на някои от неизвестните въпроси, свързани с разчитане езика на кучето, които могат да служат за база на бъдещи проучвания. За осъществяването на тази цел са поставени в логична последователност 5 конкретни задачи.

6. Материал и методи.

Собствените изследвания са проведени на високо методично ниво с 24 бр. социализирани мъжки и женски кучета разделени на 3 групи, в зависимост от големината на породата. Използвани са адекватни и съобразени с целта и задачите на дисертационния труд методи и апаратура. Описанието на методичните постановки е ясно и прецизно, като може да се обобщи, че с избраните методични постановки са създадени необходимите условия за получаване на обективни научни данни.

Регистрирани и изведени са общо 1200 звукограми за трите породни групи кучета, като е записан лай в различен поведенчески контекст, разделен по категории както следва:

1. Игрово поведение – самостоятелно и в група с други кучета;
2. Агонистично поведение (агресия, пазене на територия и/или стопанин) – самостоятелно и в група;
3. Хранително поведение – самостоятелно;
4. Поведение при тревога (страх от предмет, тъга от липса на стопанин) – самостоятелно.

Записите са обработени така, че всеки отделен лай да бъде самостоятелен запис.

7. Резултати и обсъждане.

Получените резултати са отлично документирани и дават адекватен отговор на теоретичната и научно-приложна значимост на проведените изследвания. За целта са представени записи на кучета в различни ситуации. Записите на фигурите, според използваната методика, са представени в следната последователност: вълнова форма, спектрограма, звукограма. Резултатите от записите на звукограмите, при различните поведенчески реакции, в зависимост от зададените условия, са представени последователно и компетентно анализирани. В резултат на проведените изследвания са получени резултати, не малка част от които имат не само научен, но и приложен характер. В потвърждение на

казаното са и получените оригинални резултати за значението на вълновия и спектралния анализ при представяне езика на кучето при последователен лай и съответните препоръки за практиката.

Обсъждането е проведено последователно и коректно, като собствените резултати са съпоставени с данните от изследванията на различни автори. Дискусията на получените резултати се интерпретира подходящо, въз основа на известните в литературата данни по разглеждания проблем.

Въз основа на получените резултати са направени 8 последователно формулирани, добре обосновани и с висока информативност **изводи**, които напълно съответстват на получените експериментални данни от проведените изследвания, и които приемам изцяло. Във връзка с темата на дисертационния труд са публикувани 3 научни статии, отпечатани в престижни научни списания. Представеният принос с оригинален характер има както фундаментално, така и научно-приложно значение за научната специалност "Физиология на животните и човека",

Към дисертационния труд са изведени оригинални и потвърдителни приноси, както с фундаментално, така и с научно-приложно значение за научната специалност "Физиология на животните и човека", както и препоръки за практиката, които също изцяло приемам.

8. Заключение.

Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема: „Езикът на кучето в звукограми при различни поведенчески реакции“, разработен от ас. Павлина Илиева Христова за присъждане на образователната и научна степен "Доктор" в професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина, научната специалност "Физиология на животните и човека", е самостоятелна, актуална и целенасочена научна разработка, която по структура и съдържание отговаря изцяло на критериите на ЗРАСРБ и правилниците за неговото приложение за получаване на научната степен „Доктор“. Ето защо давам висока положителна оценка на проведените научни изследвания и получените резултати и **убедено препоръчвам на членовете на научното жури да присъди научна степен „Доктор“ по научна специалност "Физиология на животните и човека"** на ас. Павлина Илиева Христова в професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина, научната специалност "Физиология на животните и човека", катедра "Анатомия, физиология и животновъдни науки" при Факултета по ветеринарна медицина, Лесотехнически университет, гр. София.

08.12.2023

София

Изготвил становището:

(проф. д-р Я. Илиев, д-р Я. Илиев, д-р Я. Илиев)